

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2004-2005

---

10 NOVEMBRE 2004

**Proposition de loi contenant
le Code de procédure pénale**

AMENDEMENTS

N° 87 DE MME NYSSSENS

Livre Ier — Chapitre 3

Remplacer l'intitulé du chapitre 3 par ce qui suit :

« Les droits de la défense et le droit à un procès équitable ».

Justification

Les droits de la défense et le droit à un procès équitable sont intimement liés. Le respect de la plupart de droits de la défense est exigé pour que le droit à un procès équitable soit respecté et inversément.

N° 88 DE MME NYSSSENS

Art. 6

Remplacer cet article par ce qui suit :

Art. 6. — Les poursuites doivent être déclarées irrecevables lorsque le droit à un procès équitable ne peut plus être garanti.

Voir:

Documents du Sénat:

3-450 - 2003/2004 :

N° 1: Proposition de loi de M. Hugo Vandenberghe et consorts.
N°s 2 et 3: Amendements.
N° 4: Avis du Conseil d'État.

3-450 - 2004/2005 :

N° 5: Amendements.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2004-2005

---

10 NOVEMBER 2004

**Wetsvoorstel houdende
het Wetboek van strafprocesrecht**

AMENDEMENTEN

Nr. 87 VAN MEVROUW NYSSSENS

Boek I — Hoofdstuk 3

Het opschrift van hoofdstuk 3 vervangen als volgt :

« De rechten van de verdediging en het recht op een eerlijk proces ».

Verantwoording

De rechten van de verdediging en het recht op een eerlijk proces zijn nauw met elkaar verbonden. Om dat recht niet aan te tasten, moeten de meeste rechten van de verdediging worden geëerbiedigd, en andersom.

Nr. 88 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 6

Dit artikel vervangen als volgt :

Art. 6. — De vervolging moet niet ontvankelijk worden verklaard wanneer het recht op een eerlijk proces niet langer gewaarborgd kan worden.

Zie:

Stukken van de Senaat:

3-450 - 2003/2004 :

Nr. 1: Wetsvoorstel van de heer Hugo Vandenberghe c.s.
Nrs. 2 en 3: Amendementen.
Nr. 4: Advies van de Raad van de Staat.

3-450 - 2004/2005 :

Nr. 5: Amendementen.

Il en va de même en cas de violation irréparable des droits de la défense. Il y a violation irréparable des droits de la défense lorsque le prévenu n'a plus la possibilité de contester la recevabilité des poursuites ou le bien-fondé des préventions, de faire valoir tout autre moyen de défense ou de présenter au juge toute demande utile au jugement de sa cause. ».

Justification

La sanction de la violation des droits de la défense tel que présentée à l'article 6 s'apparente à une nullité absolue. Or, la Cour de cassation estime que seule une violation irréparable des droits de la défense emporte l'irrecevabilité des poursuites. La Cour considère qu'il y a violation irréparable des droits de la défense lorsque les prévenus ne jouissent plus devant le juge de l'exercice entier de leurs droits de défense, c'est-à-dire lorsqu'ils n'ont plus la possibilité de contester la recevabilité des poursuites ou le bien-fondé des préventions, de faire valoir tout autre moyen de défense ou de présenter au juge toute demande utile au jugement de leur cause» (Cass. (ch. Réunies), 16 septembre 1998, *JLMB*, 1998, p. 1340).

N° 89 DE MME NYSSENS

Art. 8

Apporter à cet article les modifications suivantes :

A. Supprimer les mots «Sous réserve des nullités d'ordre public».

B. Insérer après l'alinéa premier, deux nouveaux alinéas, rédigés comme suit :

«La nullité qui affecte un élément de preuve ou un acte de procédure emporte la nullité des actes de procédure qui en découlent.

Les éléments de preuve et les actes de procédure déclarés nuls sont écartés des débats. Les pièces déclarées nulles sont retirées du dossier et déposées au greffe de la juridiction saisie, à peine de nullité de la décision prononcée. Ces pièces ne peuvent plus être utilisées qu'à décharge. ».

Justification

A. Il y a lieu de supprimer la mention «sous réserve des nullités d'ordre public» dès lors que, par essence, les actes qui méconnaissent une disposition prévue à peine de nullité d'ordre public sont nuls.

Par ailleurs, certains nullités d'ordre public sont textuelles.

B. Cet amendement précise la sanction qui frappe les éléments de preuve et actes déclarés nuls. La nullité qui les frappe, soit d'office (nullités d'ordre public) soit après appréciation du juge (nullités relatives), entraîne la nullité des actes de procédure qui en

Hetzelfde geldt bij een onherstelbare schending van de rechten van de verdediging. De rechten van de verdediging zijn onherstelbaar geschonden wanneer de beklaagde de ontvankelijkheid van de vervolging of de gegrondheid van de tenlasteleggingen niet meer kan betwisten, enig ander verweermiddel aanvoeren, of bij de rechter enig verzoek indienen dat nuttig kan zijn bij de berechting van zijn zaak. ».

Verantwoording

De sanctie voor de schending van de rechten van de verdediging zoals voorgesteld in artikel 6 heeft veel weg van de absolute nietigheid. Het Hof van Cassatie meent evenwel dat alleen wanneer de rechten van de verdediging onherstelbaar geschonden zijn, de vervolging niet ontvankelijk is. Van die onherstelbare schending is er sprake wanneer de beklaagden voor de rechter hun recht op verdediging niet meer volledig kunnen uitoefenen, dat wil zeggen wanneer ze de ontvankelijkheid van de vervolging of de gegrondheid van de tenlasteleggingen niet meer kunnen betwisten, enig ander verweermiddel aanvoeren of bij de rechter enig verzoek indienen dat nuttig kan zijn bij de berechting van hun zaak» (Cass. (ver. K.), 16 september 1998, *JLMB*, 1998, blz. 1340).

Nr. 89 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 8

Dit artikel wijzigen als volgt :

A. De woorden «Onder voorbehoud van de nietigheid van openbare orde kan geen enkele proceshandeling nietig worden verklaard» **vervangen door de woorden** «Een proceshandeling kan alleen worden nietig verklaard».

B. Na het eerste lid twee nieuwe leden invoegen, luidende :

«De nietigheid van bewijsmateriaal of van een proceshandeling brengt de nietigheid mee van de daaruit voortvloeiende proceshandelingen.

Nietig verklaard bewijsmateriaal en procedurehandelingen worden uit de debatten geweerd. Nietig verklaarde stukken worden uit het dossier verwijderd en neergelegd ter griffie van het gerecht waarbij de zaak aanhangig is, op straffe van nietigheid van het vonnis. Deze stukken kunnen alleen nog ten ontlaste worden gebruikt. ».

Verantwoording

A. De woorden «onder voorbehoud van de nietigheid van openbare orde» behoren te vervallen omdat handelingen die een bepaling overtreden waarop de nietigheid van openbare orde staat, per definitie nietig zijn.

Overigens is het zo dat een aantal gevallen van nietigheid van openbare orde in de wet vastliggen.

B. Dit amendement bepaalt tot welke sanctie nietig verklaard bewijsmateriaal en handelingen leiden. De nietigheid *ipso jure* (nietigheid van openbare orde) of de door de rechter uitgesproken nietigheid (relatieve nietigheid) brengt de nietigheid mee van de

découlent. Les éléments de preuve et les actes sont écartés des débats, retirés du dossier et déposés au greffe de la juridiction saisie sans pour autant conditionner cela à l'autorisation du juge. Il est précisé également que la prise en compte par le juge d'un élément de preuve ou d'un acte de procédure déclarés nuls pour fonder son intime conviction entraîne la nullité de la décision.

N° 90 DE MME NYSSSENS

Art. 9

Apporter à cet article les modifications suivantes :

A. Supprimer les mots « ou à l'équité de la procédure ».

B. Compléter cet article par un nouvel alinéa, rédigé comme suit :

« Sous réserve des nullités d'ordre public visées à l'article 7, les éléments de preuve recueillies ou les actes posés en contrariété avec des dispositions légales, la loyauté du procès ou les principes généraux du droit, ne peuvent être écartés des débats ou déclarés nuls que si le juge constate que l'omission ou l'irrégularité entache la fiabilité de la preuve ainsi recueillie ou que l'utilisation de cette preuve ou l'acte posé est contraire au droit au procès équitable. ».

Justification

Le Chapitre 2 ne précise pas la sanction des preuves irrégulièrement recueillies. Cette sanction est la nullité relative. L'amendement tient aussi compte à cet égard des arrêts rendus par la Cour de Cassation du 14 octobre 2003 et 23 mars 2003.

Le présent amendement vise à préciser ce régime commun de sanction.

N° 91 DE MME NYSSSENS

Art. 1

Insérer à l'article 1er proposé du Code de procédure pénale, après le mot « défense » **les mots** « le droit de se taire, l'interdiction de distraire un justiciable, contre son gré, du juge que la loi lui assigne » **et après le mot** « privée » **les mots** « et familiale ».

procedurehandelingen die eruit voortvloeien. Dergelijk bewijsmateriaal en handelingen worden uit de debatten geweerd, uit het dossier gelicht en neergelegd ter griffie van de geadieerde rechter zonder dat hij zulks moet toestaan. Tevens bepaalt het amendement dat wanneer de rechter rekening houdt met nietig verklaard bewijsmateriaal of procedurehandeling om zijn innerlijke overtuiging te bepalen, zulks leidt tot een nietige uitspraak.

Nr. 90 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 9

Dit artikel wijzigen als volgt :

A. De woorden « of de billijkheid van de procedure » **doen vervallen.**

B. Dit artikel aanvullen met een nieuw lid, luidende :

« Onder voorbehoud van de nietigheden van openbare orde bedoeld in artikel 7, worden bewijsmateriaal verzameld of handelingen verricht in strijd met de wetsbepalingen, de loyauté van het proces of de algemene rechtsbeginselen, alleen uit de debatten geweerd of nietig verklaard als de rechter vaststelt dat het verzuim of de onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het aldus verzamelde bewijsmateriaal aantast of dat het gebruik ervan of de verrichte handeling het recht op een eerlijk proces schendt. ».

Verantwoording

Hoofdstuk 2 bepaalt de straf niet voor onrechtmatig verzameld bewijsmateriaal. Dat is de relatieve nietigheid. Dit amendement houdt op dat punt ook rekening met de arresten van het Hof van Cassatie van 14 oktober 2003 en van 23 maart 2003.

Dit amendement wil hier de gebruikelijke straf invoeren.

Nr. 91 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 1

In het voorgestelde artikel 1 van het Wetboek van strafprocesrecht na het woord « verdediging » **invoegen de woorden** « het zwijgrecht, het verbod om een rechtzoekende tegen zijn wil af te houden van de rechter die de wet hem toewijst » **en na het woord** « levenssfeer » **de woorden** « en van het gezinsleven ».

Justification

La liste énumérative de l'article 1er peut être encore complétée avec des droits tout aussi fondamentaux, tels que le droit de se taire, l'interdiction de distraire un justiciable, contre son gré, du juge que la loi lui assigne et le droit à la vie familiale (Avis CE, Doc. 3-/450/4, p. 9).

Clotilde NYSENS.

N° 92 DE M. **H. VANDENBERGHE**

Art. 3

À l'alinéa 1er de cet article, remplacer les mots « le procès » par les mots « la procédure ».

Justification

Correction technique.

N° 93 DE M. **H. VANDENBERGHE**

Art. 6

Remplacer cet article comme suit :

« Les éléments de preuve recueillis en violation des droits de la défense sont écartés du débat tandis que les actes de procédure violant ces droits sont frappés de nullité. »

Justification

Voir le rapport 2003 de la Cour de cassation, à propos de la notion de droits de la défense.

N° 94 DE M. **H. VANDENBERGHE**

Art. 7

Au § 1er, 1°, de cet article, insérer le mot « matérielle » après le mot « compétence ».

N° 95 DE M. **H. VANDENBERGHE**

Art. 8

Supprimer l'alinéa 2 de cet article.

Justification

Voir l'article 16.

Verantwoording

De opsomming in artikel 1 kan nog worden aangevuld met even fundamentele rechten, zoals het zwijgrecht, het verbod een rechtzoekende tegen zijn wil af te houden van de rechter die de wet hem toewijst en het recht op een gezinsleven (Advies RvS, Doc. 3-450/4, blz. 9).

Nr. 92 VAN DE HEER **H. VANDENBERGHE**

Art. 3

In dit artikel, eerste lid, de woorden, « het proces » vervangen door de woorden « de procedure ».

Verantwoording

Technische verbetering.

Nr. 93 VAN DE HEER **H. VANDENBERGHE**

Art. 6

Dit artikel vervangen als volgt:

« Bewijselementen verzameld met schending van de rechten van verdediging worden uit de debatten geweerd, terwijl proceshandelingen welke die rechten schenden, nietig worden verklaard. »

Verantwoording

Zie verslag van het Hof van Cassatie 2003 over begrip « rechten van verdediging ».

Nr. 94 VAN DE HEER **H. VANDENBERGHE**

Art. 7

In dit artikel, § 1, 1°, het woord « matériële » invoegen vóór het woord « bevoegdheden ».

Nr. 95 VAN DE HEER **H. VANDENBERGHE**

Art. 8

In dit artikel, het tweede lid doen vervallen.

Verantwoording

Zie artikel 16.

N° 96 DE M. H. VANDENBERGHE

Art. 16

Compléter cet article par un alinéa nouveau, libellé comme suit :

« Les délais prévus pour former un recours sont prescrits à peine de déchéance. Les autres délais ne sont établis à peine de déchéance que si la loi le prévoit. »

Justification

Voir l'article 8, alinéa 2.

N° 97 DE MME de T' SERCLAES

Art. 8

Supprimer l'alinéa 2.

Justification

Le Conseil d'État tout comme le Conseil supérieur de la Justice font remarquer, dans leurs avis respectifs, que l'alinéa 2 de l'article 8 relatif aux délais pour former recours n'a pas sa place dans le chapitre 4 concernant les causes de nullité. Cet alinéa, qui a pour objet d'indiquer que de tels délais sont sanctionnés par la déchéance, nous semble à sa place au sein du chapitre 7 relatifs aux significations, notifications et délais.

N° 98 DE MME de T' SERCLAES

Art. 11

À l'alinéa 1er, remplacer les mots « un jugement définitif » par les mots « une décision coulée en force de chose jugée ».

Justification

Le Conseil d'État fait remarquer, à juste titre, dans son avis, que la formulation de l'alinéa 1er de l'article 11 gagne à être précisée pour correspondre à ce qu'énoncent les développements. En effet, selon ces derniers et selon la jurisprudence de la Cour de cassation, seules les décisions définitives « coulées en force de chose jugée », c'est-à-dire qui ne sont plus susceptibles d'appel ou d'opposition dans le délai ordinaire ou de pourvoi en cassation, donnent lieu à l'application du principe *non bis in idem* que consacre l'article 11. L'expression « jugement définitif » ne désigne, selon l'article 19 du Code judiciaire, que la décision qui épuise la juridiction du juge, « sauf les recours prévus par la loi ».

Le présent amendement vise, par conséquent, à apporter une précision importante au texte de cet alinéa 1er.

Nr. 96 VAN DE HEER H. VANDENBERGHE

Art. 16

Dit artikel aanvullen met een nieuw lid, luidende :

« De termijnen bepaald om een rechtsmiddel aan te wenden, worden voorgeschreven op straffe van verval. Andere termijnen worden slechts voorgeschreven op straffe van verval indien de wet daarin voorziet. »

Verantwoording

Zie artikel 8, tweede lid.

Hugo VANDENBERGHE.

Nr. 97 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

Art. 8

Het tweede lid van dit artikel doen vervallen.

Verantwoording

Zowel de Raad van State als de Hoge Raad voor de Justitie merken in hun respectieve adviezen op dat het tweede lid van artikel 8, betreffende de termijnen om een rechtsmiddel aan te wenden, niet op zijn plaats is in hoofdstuk 4 betreffende de nietigheidsgonden. Dat lid, dat bepaalt dat die termijnen worden voorgeschreven op straffe van verval, lijkt ons beter op zijn plaats in hoofdstuk 7 betreffende de betekening, de kennisgeving en de termijnen.

Nr. 98 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

Art. 11

In het eerste lid van dit artikel, de woorden « definitief vonnis » vervangen door de woorden « in kracht van gewijsde gegane beslissing ».

Verantwoording

De Raad van State merkt in zijn advies terecht op dat de formulering van het eerste lid van artikel 11 nauwer zou moeten aansluiten bij het bepaalde in de toelichting. Volgens de toelichting en de rechtspraak van het Hof van Cassatie kunnen alleen de definitieve beslissingen die « in kracht van gewijsde » zijn gegaan, met andere woorden waartegen geen hoger beroep of verzet binnen de gewone termijn noch voorziening in cassatie meer kan worden ingesteld, aanleiding geven tot toepassing van het beginsel *non bis in idem* van artikel 11. Volgens artikel 19 van het Gerechtelijk Wetboek verwijst de uitdrukking « definitief vonnis » alleen naar de beslissing die de rechtsmacht van de rechter uitput, « behoudens de rechtsmiddelen bij de wet bepaald ».

Dit amendement wil bijgevolg een belangrijke verduidelijking aanbrengen in de tekst van het eerste lid.

N° 99 DE MME de T' SERCLAES

Art. 11

Remplacer l'alinéa 2 par ce qui suit :

«L'autorité de la chose jugée de la décision sur l'action publique produit ses effets à l'égard des parties à l'instance pénale qui ont pu librement y faire valoir leurs intérêts. Lors d'un procès civil ultérieur, l'autorité de la chose jugée de la décision sur l'action publique a valeur de présomption de vérité susceptible de preuve contraire par toute partie absente à l'instance pénale ou qui n'a pu librement y faire valoir ses intérêts.»

Justification

Le Conseil d'État tout comme le Conseil supérieur de la Justice font remarquer, dans leurs avis respectifs, que l'alinéa 2 de l'article 11 vise à consacrer la jurisprudence de la Cour de cassation qui a mis fin au caractère absolu de l'autorité de la chose jugée au pénal sur les actions civiles ultérieures. Cet abandon est justifié par le souci de respecter le principe général du droit relatif au respect des droits de la défense, également consacré par l'article 6, § 1er, de la Convention européenne des droits de l'homme. Ils insistent tous les deux sur le fait qu'il y a lieu de nuancer la portée de la présomption par rapport aux parties qui étaient présentes à l'instance pénale et qui ont pu y faire valoir librement leurs intérêts. Autrement dit, il s'agit de la préciser au regard de ce qui a justifié l'abandon de l'autorité *erga omnes*.

En ce sens, la proposition de texte faite par l'OBFG nous paraît reprendre le principe et ces nuances.

N° 100 DE MME de T' SERCLAES

Art. 13

À l'alinéa 3, remplacer les mots « sans que le lien existant entre elles empêche d'envisager l'une sans considérer les autres » par les mots :

« même si les causes ayant un lien entre elles pourraient être examinées séparément. »

Justification

Le Conseil d'État souligne, dans son avis, que le texte de l'alinéa 3 de l'article 13 n'est pas clair et qu'il y a lieu de se rapprocher de celle utilisée dans les développements.

Nr. 99 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

Art. 11

Het tweede lid vervangen als volgt :

« Het gezag van het rechterlijk gewijsde van de beslissing betreffende de strafvordering heeft uitwerking voor de partijen in het strafgeding die er hun rechten vrij hebben kunnen laten gelden. Bij een later civielrechtelijk proces geldt het gezag van het rechterlijk gewijsde van de beslissing betreffende de strafvordering als vermoeden van waarheid en is vatbaar voor tegenbewijs door elke partij die geen partij was in de strafvordering of die er haar rechten niet vrij heeft kunnen laten gelden. »

Verantwoording

Zowel de Raad van State als de Hoge Raad voor de Justitie wijzen er in hun respectieve adviezen op dat het tweede lid van artikel 11 ertoe strekt de rechtspraak te bekrachtigen van het Hof van Cassatie, die een einde heeft gemaakt aan het absolute gezag van het rechterlijk gewijsde in strafzaken ten aanzien van latere civielrechtelijke vorderingen. Men stapt van dat principe af met als argument dat men het algemene rechtsbeginsel van de rechten van de verdediging in acht wil nemen, dat ook bekrachtigd wordt door artikel 6, § 1, van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Beide beklemtonen dat de draagwijdte van het vermoeden moet worden genuanceerd voor de partijen die aanwezig waren bij het strafgeding en die er hun belangen vrij hebben kunnen laten gelden. Het moet met andere woorden nader worden bepaald in het licht van wat het afstappen van het gezag *erga omnes* heeft gerechtvaardigd.

In die zin lijkt het tekstvoorstel van de OBFG het beginsel en zijn nuances te omvatten.

Nr. 100 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

Art. 13

In het derde lid van dit artikel, de woorden « en dit zonder dat het verband tussen die zaken het onderzoek van de ene zonder de andere verhindert » vervangen door de woorden :

« zelfs als de zaken, waartussen een verband is, afzonderlijk zouden kunnen worden onderzocht ».

Verantwoording

In zijn advies onderstreept de Raad van State dat de tekst van het derde lid van artikel 13 onduidelijk is en dat hij nauwer moet aansluiten bij wat in de toelichting staat.

N° 101 DE MME de T' SERCLAES

Art. 16

Apporter à cet article les modifications suivantes :

A. Faire de cet article un § 1er;

B. Ajouter après les mots « de ce greffe » un § 2, rédigé comme suit :

« Les délais prévus pour former un recours sont prescrits à peine de déchéance. Les autres délais ne sont établis à peine de déchéance que si la loi le prévoit. »

Justification

Le Conseil d'État tout comme le Conseil supérieur de la Justice font remarquer, dans leurs avis respectifs, que l'alinéa 2 de l'article 8 relatif aux délais pour former recours n'a pas sa place dans le chapitre 4 concernant les causes de nullité. Cet alinéa, qui a pour l'objet d'indiquer que de tels délais sont sanctionnés par la déchéance, nous semble à sa place au sein du chapitre 7 relatifs aux significations, notifications et délais.

N° 102 DE MME de T' SERCLAES

Art. 46

Apporter à cet article les modifications suivantes :

A. Faire de l'alinéa 1er un § 1er.

B. Faire de l'alinéa 2 un § 2.

Justification

L'alinéa 1er énonce le principe. Les autres sont consacrés à la procédure. D'un point de vue légistique, comme le souligne le Conseil d'État dans son avis, il y a lieu de diviser cet article en deux paragraphes.

Nathalie de T' SERCLAES.

N° 103 DE MME NYSSENS

Art. 38

Remplacer l'alinéa premier par ce qui suit :

« Les personnes qui se présentent comme victimes d'infractions doivent être reconnues en cette qualité. Ces personnes et leurs proches doivent être traités de façon correcte et consciencieuse, en particulier en leur fournissant l'information nécessaire, et en les mettant s'il échet, en contact avec les services spécialisés et, notamment, avec les assistants de justice ».

Nr. 101 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

Art. 16

Dit artikel wijzigen als volgt :

A. Het eerste lid wordt § 1;

B. Na de woorden « geopend is », een § 2 invoegen, luidende :

« De termijnen bepaald om een rechtsmiddel aan te wenden, worden voorgeschreven op straffe van verval. Andere termijnen worden slechts voorgeschreven op straffe van verval indien de wet daarin voorziet. »

Verantwoording

Zowel de Raad van State als de Hoge Raad voor de Justitie merken in hun respectieve adviezen op dat het tweede lid van artikel 8, betreffende de termijnen om een rechtsmiddel aan te wenden, niet op zijn plaats is in hoofdstuk 4 betreffende de nietigheidsgonden. Dat lid, volgens hetwelk die termijnen worden voorgeschreven op straffe van verval, lijkt ons beter op zijn plaats in hoofdstuk 7 betreffende de betekening, de kennisgeving en de termijnen.

Nr. 102 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

Art. 46

Dit artikel wijzigen als volgt :

A. het eerste lid wordt § 1.

B. het tweede lid wordt § 2.

Verantwoording

Het eerste lid legt de algemene regel vast. De andere betreffen de procedure. Zoals de Raad van State in zijn advies aangeeft, dient dit artikel om wetgevingstechnische redenen in twee paragrafen opgesplitst te worden.

Nr. 103 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 38

Het eerste lid van dit artikel wijzigen als volgt :

« Personen die zich als slachtoffer van misdrijven aanmelden moeten als zodanig erkend worden. Die personen en hun verwanten dienen zorgvuldig en correct te worden bejegend, in het bijzonder door terbeschikkingstelling van de nodige informatie en, in voorkomend geval, het bewerkstelligen van contact met de gespecialiseerde diensten en met name justitieassistenten ».

Justification

Cet ajout a une portée pédagogique: il vise à instaurer une norme de comportement à l'usage des personnes amenées à accueillir, assister ou aider les personnes victimes d'infractions. Les personnes qui se présentent comme victimes d'infractions doivent être reconnues comme telles, prises au sérieux et sont présumées dire la vérité tant que les faits ne démontreront pas le contraire. Cette «présomption d'état de victime» est le pendant à la «présomption d'innocence» du prévenu.

N° 104 DE MME NYSSSENS

Art. 39

Compléter cet article par un nouvel alinéa, rédigé comme suit :

«Les déclarations de personne lésée sont traitées par un fonctionnaire spécialement désigné et formé à cet effet, au sein du secrétariat de chaque parquet.»

Justification

Dans la pratique, on remarque qu'il y a peu de déclarations de personnes lésées. Les problèmes se situent à plusieurs niveaux: le statut de personne lésée et les démarches à accomplir pour l'obtenir sont encore trop méconnus. De plus il existe une grande confusion entre la déclaration de personne lésée et la constitution de partie civile. Les services de police informent peu ou pas les victimes de cette possibilité et ne fournissent pas systématiquement un formulaire de déclaration de personne lésée voire n'en disposent pas. Par ailleurs, au niveau du parquet, les difficultés résident dans le fait que les déclarations ne sont pas traitées par une personne désignée spécifiquement à cette tâche et que la procédure n'est pas identique dans chaque arrondissement. Dans ses dernières recommandations (29 avril 2004), le Forum national pour une politique en faveur des victimes préconise qu'une personne soit désignée au sein du secrétariat de chaque parquet pour traiter exclusivement des déclarations de personne lésée.

N° 105 DE MME NYSSSENS

Art. 40

À l'alinéa 3 de cet article, insérer après le mot «motif» les mots «de la possibilité de se constituer partie civile».

Justification

En cas de classement sans suite, la personne lésée doit être informée de la possibilité de se constituer partie civile.

N° 106 DE MME NYSSSENS

Art. 141

Au § 2, 3°, de cet article, insérer après le mot «motif» le mot «exceptionnel».

Verantwoording

Deze toevoeging heeft een pedagogische strekking: zij wil een gedragsnorm invoeren voor wie slachtoffers van misdrijven moeten opvangen, bijstaan of helpen. Personen die zich als slachtoffers van misdrijven aanmelden, moeten als zodanig erkend worden en ernstig genomen worden. Ze worden geacht de waarheid te spreken zolang de feiten niet het tegendeel bewijzen. Dat «vermoeden van de staat van slachtoffer» is de tegenhanger van het «vermoeden van onschuld» van de beklaagde.

Nr. 104 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 39

Dit artikel aanvullen met een nieuw lid, luidende :

«De verklaringen die leiden tot het verkrijgen van de hoedanigheid van benadeelde persoon, worden behandeld door een speciaal hiertoe aangewezen en opgeleid ambtenaar in het secretariaat van elk parket.»

Verantwoording

Men stelt vast dat er in de praktijk weinig verklaringen leiden tot het verkrijgen van de hoedanigheid van benadeelde persoon. Er zijn problemen op verscheidene niveaus: de hoedanigheid van benadeelde persoon en de stappen die moeten worden ondernomen om ze te verkrijgen zijn nog onvoldoende bekend. Bovendien wordt de verklaring die leidt tot het verkrijgen van die hoedanigheid vaak verward met het zich burgerlijke partij stellen. De politiediensten informeren de slachtoffers weinig of niet over die mogelijkheid en bezorgen hen niet systematisch een formulier voor de verklaring die leidt tot het verkrijgen van die hoedanigheid. Vaak hebben ze er zelfs geen. Het probleem bij het parket bestaat erin dat de verklaringen niet worden behandeld door een persoon die daartoe specifiek is aangesteld en dat de procedure niet identiek is in alle arrondissementen. In zijn laatste aanbevelingen (29 april 2004) pleit het Nationaal Forum voor slachtofferbeleid ervoor dat in het secretariaat van elk parket een persoon wordt aangewezen om zich uitsluitend bezig te houden met de verklaringen die leiden tot het verkrijgen van de hoedanigheid van benadeelde persoon.

Nr. 105 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 40

In het derde lid van dit artikel na het woord «daarvan» invoegen de woorden «de mogelijkheid zich burgerlijke partij te stellen,».

Verantwoording

Bij seponering behoort de benadeelde persoon geïnformeerd te worden over de mogelijkheid zich burgerlijke partij te stellen.

Nr. 106 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 141

In § 2, 3°, van dit artikel het woord «omdat» vervangen door de woorden «om de uitzonderlijke reden dat».

Justification

Le Grand Franchimont innove en permettant un contrôle de la constitution de partie civile par la chambre du conseil, même lorsque la constitution de partie civile est en apparence parfaitement recevable. Cette disposition vise à désencombrer les cabinets des juges d'instruction et mettre fin à des situations manifestement abusives. Toutefois, il faut être extrêmement prudent et préserver au maximum le droit pour les victimes de se constituer partie civile. Il importe donc que le texte reflète plus clairement que l'application de cette disposition ne peut revêtir qu'un caractère exceptionnel.

N° 107 DE MME NYSSSENS

Art. 151

Supprimer à l'alinéa 2 de cet article, les mots «et qu'il s'agit d'une infraction visée aux articles 347bis, 368, 373, 375 et 392 à 410 du Code pénal».

Justification

L'amendement vise à élargir encore le droit pour la victime d'être entendue par le juge d'instruction, tel qu'il est conçu à l'article 151, en prévoyant que dès qu'une victime le demande, et quel que soit le type d'infraction, le juge doit l'entendre.

N° 108 DE MME NYSSSENS

Art. 206

Remplacer le § 2 de cet article par ce qui suit :

«Le juge d'instruction consulte sans délai le procureur du Roi. En cas d'accord et si un mois s'est écoulé depuis l'inculpation, l'accès au dossier est automatiquement autorisé. Le greffier en informe le même jour le requérant, et le cas échéant, son conseil par télécopie ou par lettre recommandée à la poste.»

Justification

L'accès au dossier pendant l'instruction est aussi très important pour les victimes. À l'heure actuelle, la constitution de partie civile et la demande d'accès au dossier constituent deux démarches distinctes. Après s'être constituée partie civile, la victime doit déposer une requête auprès du tribunal pour demander l'accès au dossier. Elle doit ensuite se déplacer pour venir consulter le dossier au greffe. L'amendement propose de simplifier la procédure. Un simple coup de fil au procureur du Roi devrait suffire et si le juge d'instruction et le procureur du Roi sont d'accord, la victime aurait alors immédiatement accès au dossier. Cela pourrait se faire dans les 24 heures et économiser ainsi des démarches lourdes à la victime.

Verantwoording

Één van de innovaties van de «Grote Franchimont» is dat hij toestaat dat de raadkamer de burgerlijkepartijstelling controleert, zelfs wanneer die op het eerste gezicht volkomen ontvankelijk is. De bedoeling van die maatregel is de diensten van de onderzoeksrechters te ontlasten en paal en perk te stellen aan gevallen van kennelijk misbruik. De grootste omzichtigheid is evenwel geboden en het recht van de slachtoffers om zich burgerlijke partij te stellen moet zoveel als mogelijk worden gevrijwaard. Het is dus belangrijk dat de tekst duidelijker uitwijst dat die maatregel slechts bij wijze van uitzondering kan worden toegepast.

Nr. 107 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 151

In het tweede lid van dit artikel, de woorden «en wanneer het gaat om een strafbaar feit bedoeld in de artikelen 347bis, 368, 373, 375 en 392 tot 410 van het Strafwetboek» doen vervallen.

Verantwoording

Het amendement wil het in artikel 151 bepaalde recht van het slachtoffer om gehoord te worden door de onderzoeksrechter uitbreiden, door te bepalen dat het slachtoffer door de rechter gehoord moet worden zodra hij het vraagt, ongeacht het soort misdrijf.

Nr. 108 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 206

Paragraaf 2 van dit artikel vervangen als volgt :

«De onderzoeksrechter raadpleegt onverwijld de procureur des Konings. In geval van instemming en indien een maand verlopen is sinds de inverdenkingstelling, wordt de toegang tot het dossier automatisch toegestaan. De griffier brengt dit op de dag zelf per faxpost of bij een ter post aangetekende brief ter kennis van de verzoeker en, in voorkomend geval, van zijn advocaat.»

Verantwoording

Ook de toegang tot het dossier tijdens het onderzoek is voor de slachtoffers heel belangrijk. Thans verloopt de burgerlijkepartijstelling en de aanvraag om toegang tot het dossier te krijgen in twee verschillende stappen. Het slachtoffer moet zich eerst burgerlijke partij stellen en kan pas daarna een verzoek indienen bij de rechtbank om toegang tot het dossier te vragen. Vervolgens moet die persoon zich verplaatsen om het dossier ter griffie te raadplegen. Dit amendement wil die procedure vereenvoudigen. Een gewoon telefoontje naar de procureur des Konings zou moeten volstaan, en indien de onderzoeksrechter en de procureur des Konings het eens zijn, kan het slachtoffer het dossier meteen inzien. Dat kan binnen een termijn van 24 uur en bespaart het slachtoffer het doorlopen van een omslachtige procedure.

N° 109 DE MME NYSSENS

Art. 206

Au § 4 de cet article, insérer entre l'alinéa 1er et l'alinéa 2, un nouvel alinéa, rédigé comme suit :

« La partie civile a le droit de se faire accompagner par la personne majeure de son choix lors de la consultation du dossier, moyennant l'accord du juge d'instruction ».

Justification

Dans l'accès au dossier, la lecture du dossier reste une des plus grandes difficultés. La victime peut bien entendu se faire accompagner par son avocat ou l'avocat peut lire le dossier à la place de son client. Toutefois, la lecture d'un dossier volumineux peut prendre de nombreuses heures. La plupart des parties civiles viennent donc elles-mêmes consulter leur dossier pour éviter de devoir payer leur avocat pendant tout ce temps. Une idée serait de permettre à la partie civile de se faire accompagner par une personne de confiance pour consulter le dossier. Cette personne de confiance pourrait être une personne déléguée par un service d'aide aux victimes, ou employée au sein d'une ASBL agréée d'accompagnement des victimes d'actes intentionnels de violence (loi du 25 avril 2004). L'accord du juge d'instruction est requis par prudence. Le contrôle du juge d'instruction sur le choix de la personne est néanmoins conçu de manière tout à fait subsidiaire.

N° 110 DE MME NYSSENS

Art. 211

Insérer entre l'alinéa 3 et l'alinéa 4 et entre l'alinéa 7 et l'alinéa 8 de cet article, la disposition suivante :

« La partie civile et la personne lésée ont le droit de se faire accompagner par la personne majeure de leur choix lors de la consultation du dossier, moyennant l'accord du juge d'instruction ».

Justification

Dans l'accès au dossier, la lecture du dossier reste une des plus grandes difficultés. La victime peut bien entendu se faire accompagner par son avocat ou l'avocat peut lire le dossier à la place de son client. Toutefois, la lecture d'un dossier volumineux peut prendre de nombreuses heures. La plupart des parties civiles viennent donc elles-mêmes consulter leur dossier pour éviter de devoir payer leur avocat pendant tout ce temps. Une idée serait de permettre à la partie civile de se faire accompagner par une personne de confiance pour consulter le dossier. Cette personne de confiance pourrait être une personne déléguée par un service d'aide aux victimes, ou employée au sein d'une asbl agréée d'accompagnement des victimes d'actes intentionnels de violence (loi du 25 avril 2004). L'accord du juge d'instruction est requis par prudence. Le contrôle du juge d'instruction sur le choix de la personne est néanmoins conçu de manière tout à fait subsidiaire.

Clotilde NYSSENS.

Nr. 109 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 206

Tussen het eerste en het tweede lid van § 4 van dit artikel een nieuw lid invoegen, luidende :

« De burgerlijke partij heeft het recht zich te laten bijstaan door de meerderjarige persoon naar zijn keuze tijdens de raadpleging van zijn dossier, mits de onderzoeksrechter daarmee instemt ».

Verantwoording

Een van de moeilijkste aspecten van de toegang tot het dossier is het lezen ervan. Uiteraard kan het slachtoffer zich laten bijstaan door zijn advocaat of kan de advocaat het dossier in de plaats van het slachtoffer lezen. Het lezen van een omvangrijk dossier kan echter vele uren in beslag nemen. De meeste burgerlijke partijen komen dan ook zelf hun dossier raadplegen om geen advocaat te hoeven betalen voor al die uren. Waarom zou de burgerlijke partij zich niet kunnen laten bijstaan door een vertrouwenspersoon om het dossier te raadplegen? Die persoon kan een afgevaardigde zijn van een dienst voor slachtofferhulp of werkzaam zijn bij een erkende vzw voor de begeleiding van slachtoffers van opzettelijke geweldpleging (wet van 25 april 2004). Voorzichtigheidshalve wordt de toestemming van de onderzoeksrechter gevraagd. De controle van de onderzoeksrechter op de keuze van de persoon is echter bedoeld als een louter aanvullende maatregel.

Nr. 110 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 211

Tussen het derde en het vierde lid alsook tussen het zevende en het achtste lid van dit artikel, de volgende bepaling invoegen :

« De burgerlijke partij en de benadeelde partij hebben het recht zich te laten bijstaan door een meerderjarige persoon naar hun keuze tijdens de raadpleging van hun dossier, mits de onderzoeksrechter daarmee instemt ».

Verantwoording

Een van de moeilijkste aspecten van de toegang tot het dossier is het lezen ervan. Uiteraard kan het slachtoffer zich laten bijstaan door zijn advocaat of kan de advocaat het dossier in de plaats van het slachtoffer lezen. Het lezen van een omvangrijk dossier kan echter vele uren in beslag nemen. De meeste burgerlijke partijen komen dan ook zelf hun dossier raadplegen om geen advocaat te hoeven betalen voor al die uren. Waarom zou de burgerlijke partij zich niet kunnen laten bijstaan door een vertrouwenspersoon om het dossier te raadplegen? Die persoon kan een afgevaardigde zijn van een dienst voor slachtofferhulp of werkzaam zijn bij een erkende vzw voor de begeleiding van slachtoffers van opzettelijke geweldpleging (wet van 25 april 2004). Voorzichtigheidshalve wordt de toestemming van de onderzoeksrechter gevraagd. De controle van de onderzoeksrechter op de keuze van de persoon is echter bedoeld als een louter aanvullende maatregel.

N° 111 DE M. H. VANDENBERGHE

Art. 15

**À cet article, après les mots «deux tribunaux»,
insérer les mots «de même degré».**

Nr. 111 VAN DE HEER H. VANDENBERGHE

Art. 15

**In dit artikel de woorden «van dezelfde graad»
invoegen voor de woorden «twee rechtbanken».**

Hugo VANDENBERGHE.